

Abstract.

Korolevich N.G., Oganezov I.A., Leshchilovsky P.V. The main reserves of increasing the efficiency of greenhouse plants of the Republic of Belarus.

The purpose of the research is to develop scientifically based proposals to increase the efficiency of the production of greenhouse vegetables by reducing the consumption of heat and electricity, taking into account the characteristics of the main greenhouse plants of the Republic of Belarus. Research methods: abstract-logical, monographic, computational-constructive, economic-statistical.

On the basis of laboratory and field tests and economic tests and studies at the Zhdanovich agro-industrial complex MRU Minsk district of Minsk region and the Teplichny branch of RUE Vitebskenergo in the urban village of Orekhovsk, Orsha district, Vitebsk region, the main reserves for reducing the cost of greenhouse vegetables were identified. Elements of scientific novelty consist in assessing the effectiveness of the introduction of energy-saving greenhouses according to the Dutch principle in greenhouse agricultural enterprises of the Republic of Belarus.

The main equipment in the proposed solution is a cogeneration unit based on a gas piston unit. The high electrical efficiency of the gas piston unit, the use of condensers for cooling the exhaust gases to a temperature of 50-60°C allow achieving the overall efficiency of the unit at the level of 92-94%, which guarantees high efficiency of equipment operation with the cost of heat production significantly lower than the tariff in the power system (by 20-30%).

The widespread use of light-transmitting polycarbonate honeycomb panels, which allow observing the optimal combination of illumination, temperature, humidity, structural strength in greenhouses, and the use of modern computer programs that reliably and accurately control a complex of modern systems – curtain, evaporative humidification and evaporation – can allow increasing the yield of products up to 25%.

Keywords: vegetable growing, protected ground, analysis, region, market, technology, productivity, costs, profitability.

Стаття надійшла до редакції 11.04.2020 р.

Бібліографічний опис статті:

Королевич Н. Г., Оганезов И. А., Лециловский П. В. Основные резервы повышения эффективности тепличных комбинатов республики Беларусь. Актуальные проблемы инновационной экономики. 2020. № 2. С. 39-45.

Королевич Н.Г., Оганезов И.А., Лециловский П.В. Основні резерви підвищення ефективності тепличних комбінатів Республіки Білорусь. Актуальні проблеми інноваційної економіки. 2020. № 2. С. 39-45.

Korolevich N.G., Oganezov I.A., Leshchilovsky P.V. The main reserves of increasing the efficiency of greenhouse plants of the Republic of Belarus. Actual problems of innovative economy. 2020. No. 2, pp. 39-45.

УДК 339:338.439.5(1-4)(477); JEL classification: Q13; Q17
DOI: <https://doi.org/10.36887/2524-0455-2020-2-8>

ДОВГАЛЬ Олена Валеріївна, доктор економічних наук, доцент кафедри економічної теорії і суспільних наук, Миколаївський національний аграрний університет
ORCID ID: 0000-0003-3353-4749

СВІТОВИЙ РИНОК ЗЕРНА: МІСЦЕ ТА РОЛЬ УКРАЇНИ

Довгаль О. В. Світовий ринок зерна: місце та роль України.

Вступ. У статті зазначено збільшення частки України у світовій структурі експорту зерна. Розраховано середнє значення темпу зростання експорту української пшениці та кормового зерна, що випереджає аналогічний світовий показник. Доводиться, що від обсягів експорту українського зерна залежить продовольче забезпечення окремих країн і регіонів. Визначено, що позитивною стороною зростання зернового експорту є збільшення надходження валютної виручки, негативною – втрата доданої вартості та скорочення використання зерна для внутрішніх потреб.

Мета. Обґрунтування теоретико-методологічних положень розвитку ринку зерна, дослідження стану, закономірностей, перспектив розвитку ринку зерна національного та регіонального характеру та розробка практичних рекомендацій з удосконалення організаційно-економічного механізму його регулювання через узагальнення концептуальних підходів та імплементації зарубіжного досвіду.

Результати. У статті доведено, що із виробництвом зернової продукції пов'язують вирішення глобальної продовольчої проблеми. Наразі суть цієї проблеми зводиться до того, що темп приросту населення планети випереджає темп приросту виробництва зерна. Поряд з цим в статті обґрунтовано, як посилюється негативний вплив деструктивних чинників на сільськогосподарське виробництво – скорочення площі земель придатних для аграрного виробництва через забудову та опустелення, зростання дефіциту прісної води, зростання частоти повеней, посух та пожеж та збільшення ареалів їх поширення тощо.

Висновки. При збереженні існуючих демографічних та кліматичних тенденцій зростають ризики продовольчої небезпеки навіть для країн, які традиційно були і є постачальниками зернової продукції на світовий ринок. Для України такі ризики пов'язані з тим, що поглиблення інтеграції її економіки в світову послаблює можливості

Інноваційні технології інтеграційної та комерційної взаємодії суб'єктів аграрного ринку

державної адміністрації впливати на перерозподіл та рух продовольства на відповідному національному ринку – політика фритредерства є основою неоліберальної доктрини глобалізації економіки. За найгіршого сценарію власниками вирощеної в Україні зернової продукції будуть закордонні агрохолдинги ТНК, які без обмежень вивозитимуть її за межі країни, провокуючи гострий дефіцит продовольства на внутрішньому ринку з усіма негативними наслідками.

Ключові слова: пшениця, кормове зерно, експорт, валютна виручка, сировина, додана вартість, внутрішнє використання.

Постановка проблеми у загальному вигляді Зернова продукція є основою забезпечення продовольчих потреб людства. У різних культурах та на різних континентах мають місце відмінності у пріоритетності тих або інших злаків, обумовлені особливостями ресурсного забезпечення та кліматичних умов. Як продовольча культура, історично у Європі найбільшого поширення отримала пшениця, у Африці – сорго, в Азії – рис, в обох Америках – кукурудза. Попри такі культурні відмінності та їх сучасне стирання за рахунок зростання різноманіття у використанні злакових культур у всьому світі, суть призначення зерна на усіх континентах залишається незмінною – основа забезпечення продовольчих потреб людини. Більшість людей традиційно вважають, що головне і чи не єдине призначення злаків – виробництво хліба. Насправді ж, зерно – основа кормового раціону в годівлі більшості видів сільськогосподарських тварин. А отже, без його достатньої кількості людство відчувало б гострий дефіцит м'яса та молокопродуктів, яєць, хутра, шкірної продукції тощо. Зерно також використовують у виробництві лікєро-горілчаної продукції, автомобільного палива, ліків та ін.

Формулювання цілей статті. Метою дослідження є обґрунтування теоретико-методологічних положень розвитку ринку зерна, дослідження стану, закономірностей, перспектив розвитку ринку зерна національного та регіонального характеру та розробка практичних рекомендацій з удосконалення організаційно-економічного механізму його регулювання через узагальнення концептуальних підходів та імплементації зарубіжного досвіду. Для досягнення поставленої мети необхідно виконати наступні завдання: дослідити частку України у світовій структурі експорту зерна; проаналізувати вартісну величину експорту зерна та його частку в структурі товарного експорту України; вивчити зміни в динаміці частки української пшениці та кормового зерна у відповідній структурі світового експорту.

Виклад основного матеріалу дослідження. В силу фундаментального значення для забезпечення продовольчої безпеки, дослідження особливостей виробництва, обміну, розподілу та споживання зернової

продукції не втрачають і ніколи не втратять своєї актуальності. Серед вітчизняних дослідників особливостей функціонування та розвитку національного ринку зерна слід відмітити роботи Мудрака Р.П. та Мазура Ю.П. [1], Кушнір Н.О. та Славич М.М. [2], Єгоращенко І.В. [3], Кириленка І.Г., Івченко В.Є. та Дем'янчука В.В. [4], Михайлової Л. І., Лищенко М.О. та Устік Т.В. [5], Наконечної К.В. та Якубовської Я.В. [6], Сегеди С.А. [7], Педорченко А.Л. та Шпичака О.О. [8], Лагодієнка В.В. [9, 10, 11] та ін.

Не зважаючи на суттєвий науковий дозвіл із досліджуваної тематики, низка аспектів функціонування і розвитку вітчизняного зернопродуктового підкомплексу АПК та відповідного ринку потребують додаткової дослідницької уваги. Серед проблемних питань – визначення розумної межі експорту зернової продукції та обґрунтування доцільності перенаправлення її частини для задоволення зростаючих внутрішніх потреб, поглиблення переробки зернової продукції, збільшення частки переробленої зернової продукції в структурі експорту (борошна, круп, макаронних та кондитерських виробів тощо), відродження та розвитку вітчизняного кормовиробництва та ін.

За останніх два десятиліття Україна різко збільшила свою частку у світовій структурі експорту зерна (рис. 1). Так, якщо на початку досліджуваного періоду аналізований показник становив 3,2%, то в 2019/20 маркетинговому році він досягнув 14,4%, збільшившись у 4,5 рази. Найбільший приріст зафіксовано в кормовій групі зернової продукції (coarse grain) (табл. 1).

За останніх 22 маркетингових роки аналізований показник частки зерна пшениці зріс у 2,4 рази, кормового зерна – у 10,6 рази. Експорт українського зерна демонструє стійку тенденцію зростання (рис. 2).

Темп зростання експорту українського зерна випереджає аналогічний світовий показник. Так, середнє значення ($\bar{x}_{geom} = \sqrt[n]{\prod x}$) темпу зростання експорту української пшениці та кормового зерна в досліджуваному періоді склало 107,3 та 116,1% відповідно. Аналогічні показники зростання світового експорту становили 103 та 103,8% відповідно.

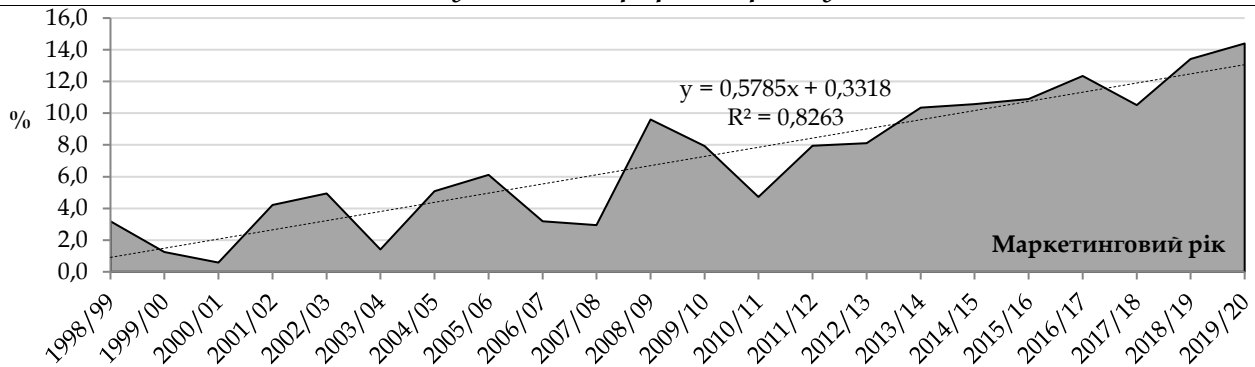

Рис. 1. Частка України у світовому експорті зерна, %*

*побудовано автором за даними [12]

Таблиця 1

Динаміка частки української пшениці та кормового зерна у відповідній структурі світового експорту, %*

Продукція	У середньому за період, маркетингові роки					
	1998/99- 2001/02	2002/03- 2005/06	2006/07- 2009/10	2010/11- 2013/14	2014/15- 2017/18	2018/19- 2019/20
Пшениця	2,8	3,9	5,0	4,4	9,2	10,0
Кормове зерно	1,7	4,9	6,9	11,4	12,9	17,3

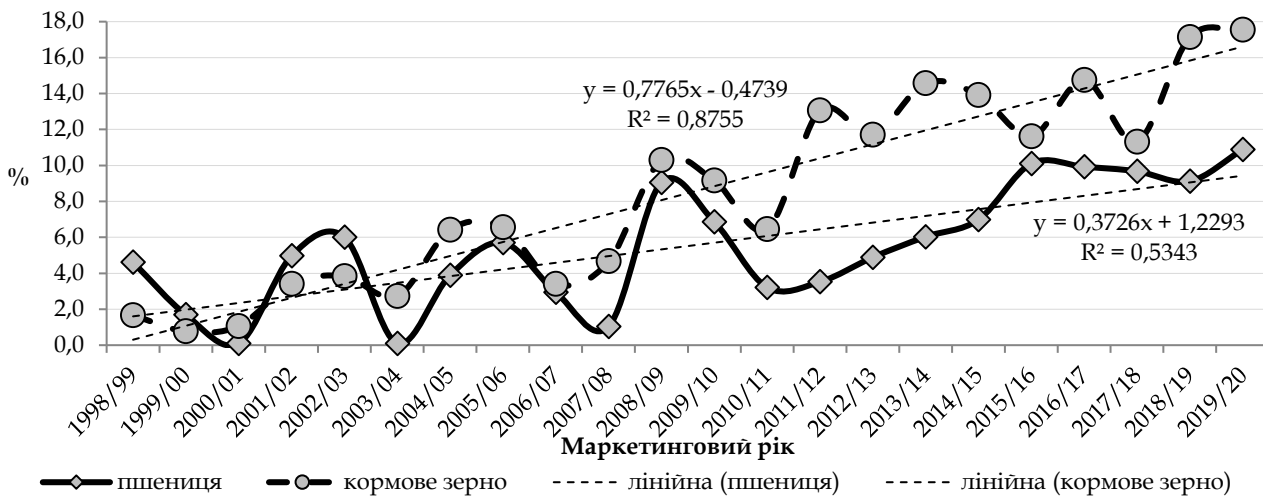

Рис. 2. Динаміка частки української пшениці та кормового зерна у відповідній структурі світового експорту, %*

*побудовано автором за даними [12]

Стрімке нарощування присутності української зернової продукції на світовому ринку формує зростання залежності окремих країн і навіть цілих регіонів від результатів праці вітчизняних зерновиробників (табл. 2). Як бачимо, в зоні впливу українського зернового експорту знаходяться країни Південно-Східної Азії, Близького Сходу, Північної Африки та Європейського Союзу. Найбільша залежність представлених країн – від постачань української кукурудзи.

Експорт зерна відіграє дедалі більше значення у надходженні валюти на внутрішній ринок України (табл. 3).

Так, за період з 2001 по 2019 рр. загальний експорт українських товарів зріс у 3,1 рази, а експорт зерна – у 20 разів.

Середньорічний темп зростання усього товарного експорту в досліджуваному періоді становив 106,4%, тоді як експорту зерна – 118,1%. В результаті, частка від продажу зерна у структурі товарного експорту України зростає з 3% у 2001 р. до 19,2% у 2019 р.

Попри очевидні переваги збільшення абсолютних та відносних показників експорту зерна, поточний стан зовнішньої торгівлі свідчить про наявність серйозних структурних проблем в українській економіці. Перше, на що слід звернути увагу, це те, що в 2019 р. майже п'ята частина (19,2%) українського товарного експорту – сільськогосподарська сировина у вигляді зерна. Продукція з найнижчою часткою доданої вартості. Що свідчить про перетворення української економіки на

**Інноваційні технології інтеграційної та комерційної взаємодії
суб'єктів аграрного ринку**

сировинний придаток країн із розвинутими економіками. Головною причиною цього є

деіндустріалізація та затяжна криза промислового виробництва.

Таблиця 2

Обсяги та частка України в імпорті зерна окремих країн і регіонів у 2019 році*

Країна, регіон	Імпорт пшениці			Імпорт ячменю			Імпорт кукурудзи		
	Всього, тис. т	в т.ч. з України, тис. т	частка України в імпорті, %	Всього, тис. т	в т.ч. з України, тис. т	частка України в імпорті, %	Всього, тис. т	в т.ч. з України, тис. т	частка України в імпорті, %
Бангладеш	6700	2288,2	34,2	-	-	-	1400	4,5	0,3
Єгипет	13300	3538,0	26,6	200	186,0	93,0	9900	3880,5	39,2
Індонезія	10800	2959,9	27,4	-	-	-	-	-	-
Туніс	1650	1017,2	61,7	500	24,8	5,0	1100	590,5	53,7
Туреччина	10500	1170,4	11,1	463	261,3	56,4	3500	2839,6	81,1
Філіппіни	7200	1016,3	14,1	-	-	-	-	-	-
Алжир	6500	34,8	0,5	430	290,7	67,6	5000	947,4	18,9
Ізраїль	1850	453,6	24,5	300	165,1	55,0	2000	1272,1	63,6
Китай	4500	10,4	0,2	5500	872,1	15,9	7000	4261,0	60,9
Лівія	1400	697,7	49,8	650	188,7	29,0	700	486,2	69,5
Саудівська Аравія	-	-	-	7500	1181,6	15,8	4000	0,3	0,0
Індія	-	-	-	-	-	-	400	257,4	64,3
ЄС	5332	616,6	11,6	600	417,4	69,6	21500	14569,6	67,8

*розраховано автором за даними [13, 14]

Таблиця 3

Вартісна величина експорту зерна та його частка в структурі товарного експорту України

Показник	У середньому за період				
	2001-2004 рр.	2005-2008 рр.	2009-2012 рр.	2013-2016 рр.	2017-2019 рр.
Увесь експорт товарів, млн дол. США	22493,6	47214,2	57084,4	47925,6	46884,8
Експорт зерна, млн дол. США	682,0	1801,5	4160,1	6261,7	7791,7
Частка зерна у загальному експорті товарів, %	3,0	3,8	7,3	13,1	16,6

*розраховано автором за даними [15]

В період з 2007 по 2019 рр. промислове виробництво України скоротилося на 21%. Кризовими роками, які сформували спадну тенденцію стали: 2008-2009 рр. – період глобальної фінансової кризи та 2012-2015 рр. – період внутрішньої політичної кризи (2012-

2013 рр.) й початок військової агресії РФ (2014-2015 рр.) (рис. 3).

Друге, на що слід звернути увагу – скорочується внутрішнє використання зерна (табл. 4).

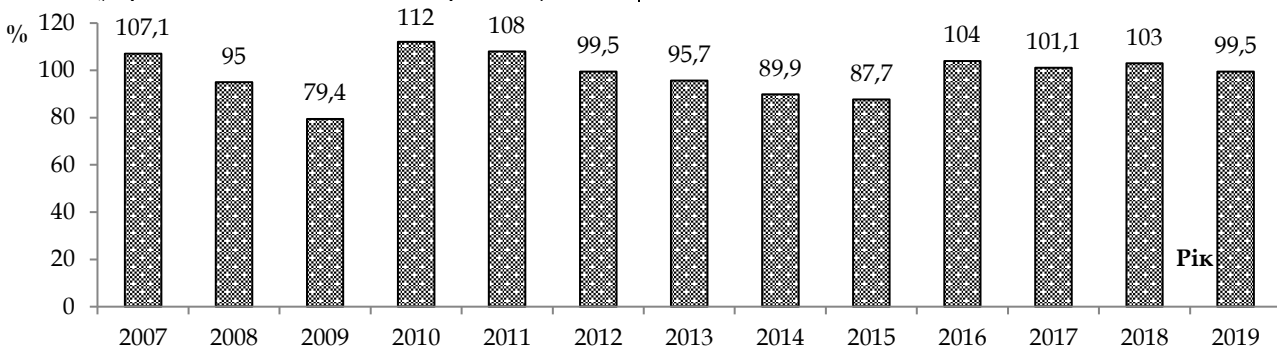

Рис. 3. Індеси промислової продукції в Україні у 2007-2019 роках, у % до попереднього року*

*побудовано автором за даними [16]

В Україні в період з 1995 по 2018 р. воно скоротилося на 35,6%, в тому числі на годівлю сільськогосподарських тварин – на 36,9%. З 2014 по 2017 рр. відбулося стрімке скорочення використання зерна для годівлі

сільськогосподарської худоби. Якщо в 2013 р. на дану потребу було використано 16183, то в 2017 р. – лише 11011 тис. т зерна. В 2018 р. намітилася слабка тенденція до збільшення витрат зерна на годівлю худоби – 11698 тис. т.

Використання зерна для забезпечення внутрішніх потреб та імпорт м'яса й м'ясних продуктів в Україні*

Рік, період	Внутрішнє використання зерна, тис. т		Відношення витрат зерна на годівлю тварин до обсягів виробництва зерна, %	Імпорт м'яса та м'ясних продуктів, тис. т
	Загальне	в т.ч. витрачено на годівлю тварин		
1995 р.	34073	18527	54,6	19
2000-2003 рр.	25895,5	13109,3	44,6	83,0
2004-2007 рр.	25704,0	13566,0	38,4	303,5
2008-2011 рр.	27411,8	14674,5	30,6	402,8
2012-2015 рр.	27513,3	15549,3	27,2	278,5
2016-2018 рр.	21945,0	11662,3	17,7	232,7

* розраховано автором за даними [17]

Падіння попиту на кормове зерно пов'язане зі скороченням поголів'я сільськогосподарських тварин, насамперед в аграрних підприємствах. Серед причин кризи тваринницького сектору вітчизняного сільського господарства – висока витратність та капіталомісткість утримання худоби, внутрішньогалузева конкуренція за ресурси, яку виграють рослинницькі галузі, низька ефективність державної програми підтримки виробництва тваринницької продукції, імпорт відносно дешевшої м'ясної продукції тощо.

Скорочується також внутрішнє використання зерна для переробки на нехарчові цілі. Найвище значення даного показника зафіксовано в 2010 р. – 1650 тис. т. Після чого фактичні дані по даній статті зернового балансу країни знову пішли на спад. Так, в 2018 р. для переробки на нехарчові цілі було витрачено 1157 тис. т. Отже, фактично ціною збільшення обсягів експорту українського зерна на світовий ринок є скорочення його використання всередині країни. Продаючи кормове зерно закордон та імпортуючи м'ясо та м'ясопродукти, українська економіка фактично дотує іноземних виробників відповідної продукції. Адже продає сировину з найнижчою часткою доданої вартості та купує напівфабрикати й готову продукцію з вищою часткою

доданої вартості. Відбувається зниження показника «умови торгівлі» за ціною.

Висновки та перспективи подальших розвідок: 1) за період з 1998/99 по 2019/2020 маркетингові роки Україна збільшила свою частку у світовій структурі експорту зерна з 3,2 до 14,4%. При цьому частка зерна пшениці зросла у 2,4 рази, а кормового зерна – у 10,6 рази;

2) в зоні впливу українського зернового експорту знаходяться країни Південно-Східної Азії, Близького Сходу, Північної Африки та Європейського Союзу. Найбільша залежність представлених країн – від поставок української кукурудзи;

3) частка від продажу зерна у структурі товарного експорту України зросла з 3% у 2001 р. до 19,2% у 2019 р., а в абсолютному вираженні – з 483,7 до 9633,3 млн дол. США. Це одне із найбільш надійних джерел надходження валютний виручки;

4) слабкими сторонами збільшення зернового експорту є: а) втрати доданої вартості внаслідок зростання експорту сировини та збільшення імпорту напівфабрикатів і готової продукції; б) скорочення внутрішнього використання зерна для годівлі сільськогосподарської худоби й переробки на нехарчові цілі.

Література.

1. Мудрак Р. П., Мазур Ю. П. Маркетингові канали розподілу продукції сільськогосподарських підприємств: стан, тенденції, перспективи. *Інноваційна економіка*, 2016, №3-4 (62). С. 43-49.
2. Кушнір Н. О., Славич М. М. Сучасні тенденції розвитку України на світовому ринку зерна. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2017. Випуск 15, частина 2. С. 125-128.
3. Єгоращенко І. В. Вирощування і експорт зернових в Україні: особливості логістики. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2017. Випуск 25, частина 2. С. 92-96.
4. Кириленко І. Г., Івченко В. Є., Дем'янчук В. В. Основні тенденції розвитку світового продовольчого ринку та виробництво продовольства в Україні. *Економіка АПК*. 2018. №9. С. 34-45.
5. Михайлова Л. І., Лищенко М. О., Устік Т. В. Механізми управління маркетингом та збутом продукції сільськогосподарських підприємств на ринку зерна. *Економіка АПК*. 2018. №10. С. 40-49.
6. Наконечна К. В., Якубовська Я. В. Експорт сільськогосподарської продукції України в умовах функціонування зони вільної торгівлі з ЄС. *Ефективна економіка*. 2018. №12. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6767>

7. Сегеда С. А. Аграрно-продовольча продукція в товарній структурі зовнішньої торгівлі України. *Економіка АПК*. 2019. №2. С. 73-83.
8. Педорченко А. Л., Шпичак О. О. Дієвість податку на додану вартість при експорті продукції рослинництва. *Економіка АПК*. 2020. №1. С. 101.
9. Лагодієнко В.В., Богданов О.О., Лагодієнко В.В. Місце та роль України на світовому ринку пшениці. *Український журнал прикладної економіки*. 2019. Том 4. № 2. С. 123-129.
10. Mudrak R., Nyzhnyk I., Lagodiienko V., Lagodiienko N. (2019). Impact of seasonal production on the dynamics of prices for meat and dairy products in Ukraine. *TEM Journal*. Vol. 8, No. 4, pp. 1159-1168.
11. Sadchenko O., Lagodiienko V., Novykova I., Feshchenko O., Ruzhynska N., Bogdanov O. Marketing Tools in Stimulating Innovative Activity of Enterprises. *International Journal of Management*. 2020. № 11 (6), pp. 241-251.
12. Grain: World Markets and Trade. URL: <https://usda.library.cornell.edu/concern/publications/zs25x844t?locale=en#release-items>
13. Зовнішня торгівля окремими видами товарів за країнами світу. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2020/zd/e_iovt/arh_iovt2020.htm
14. Agricultural Production, Supply, and Distribution. URL: <https://www.indexmundi.com/agriculture/>
15. Товарна структура зовнішньої торгівлі України. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2020/zd/tsztt/tsztt_u/tsztt0520_u.htm
16. Індекси промислової продукції в Україні. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2016/pr/ipp/ipp_u/arh_ipp_u.htm
17. Баланси та споживання основних продуктів харчування населенням України. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2019/zb/07/zb_bsoph2018_pdf.pdf;
http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/Arhiv_u/07/Arch_spog_zb.htm

References.

1. Mudrak, R.P., Mazur, Yu.P. (2016). «Marketing channels for distribution of products of agricultural enterprises: status, tendencies and perspectives». *Innovative economy*. Vol. 3-4 (62), pp. 43-49.
2. Kushnir, N.O., Slavich, M.M. (2017). «Modern trends of Ukraine's development on the world grain market». *Uzhorod National University Herald*. Vol. 15. Part 2, pp. 125-128.
3. Yegorashchenko, I.V. (2017). «Grain cultivation and export in Ukraine: logistical aspect». *Scientific Journal of Kherson State University*. Vol. 25, Part 2, pp. 92-96.
4. Kyrylenko, I.H., Ivchenko, V.Ye., Demianchuk, V.V. (2018). «Main trends in the development of the world food market and food production in Ukraine». *Економіка АПК*. Vol. 9, pp. 34-45.
5. Mykhailova, L.I., Lyshenko, M.O., Ustik, T.V. (2018). «Management mechanisms for marketing in agricultural enterprises in the grain market». *Економіка АПК*. Vol. 10, pp. 40-49.
6. Nakonechna, K.V., Yakubovskaya, Ya.V. (2018). Eksport sil's'kohospodars'koi produktsii Ukrainy v umovakh funktsionuvannia zony vil'noi torhivli z YeS. [Export of agricultural products of Ukraine on the functioning of the free trade area with the EU]. *Efektivna ekonomika*. [Efficient economy]. Vol. 12. Available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6767> DOI: 10.32702/2307-2105-2018.12.96.
7. Sehed, S.A. (2019). «Agro-food products in commodity structure of the foreign trade of Ukraine». *Економіка АПК*. Vol. 2, pp. 73-83.
8. Pedorchenko, A.L., Shpychak, O.O. (2020). «Effectiveness of value added tax on export of crop products». *Економіка АПК*. Vol. 1, pp. 101.
9. Lagodiienko, V.V., Bogdanov, O.O., Lagodiienko, V.V. (2019). «Ukraine's place and role in the world wheat market. Mistse ta rol' Ukrayiny na svitovomu rynku pshenytsi». *Ukrainian Journal of Applied Economics*. Volume 4. № 2, pp. 123-129.
10. Mudrak, R., Nyzhnyk, I., Lagodiienko, V., Lagodiienko, N. (2019). «Impact of seasonal production on the dynamics of prices for meat and dairy products in Ukraine». *TEM Journal*. Vol. 8. No. 4, pp. 1159-1168.
11. Sadchenko, O., Lagodiienko, V., Novykova, I., Feshchenko, O., Ruzhynska, N., Bogdanov, O. (2020). Marketing Tools in Stimulating Innovative Activity of Enterprises. *International Journal of Management*. № 11 (6), pp. 241-251.
12. USDA (2020). *Grain: World Markets and Trade*. Available at: <https://usda.library.cornell.edu/concern/publications/zs25x844t?locale=en#release-items>
13. State Statistics Service of Ukraine (2020). *Foreign trade in certain types of goods by country*. Available at: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2020/zd/e_iovt/arh_iovt2020.htm
14. Indexmundi (2020). *Agricultural Production, Supply, and Distribution*. Available at: <https://www.indexmundi.com/agriculture/>

15. State Statistics Service of Ukraine (2020). *Commodity Pattern of Foreign Trade of Ukraine*. Available at: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2020/zd/tsztt/tsztt_u/tsztt0520_u.htm

16. State Statistics Service of Ukraine (2020). *Index of Industrial Production in Ukraine*. Available at: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2016/pr/ipp/ipp_u/arh_ipp_u.htm

17. State Statistics Service of Ukraine (2020). *Balances and consumption of the main food products by the population of Ukraine*. Available at: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2019/zb/07/zb_bsoph2018_pdf.pdf; http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/Arhiv_u/07/Arch_spog_zb.htm

Abstract.

Dovgal O. World grain market: place and role of Ukraine.

Introduction. The article shows the increase in Ukraine's share in the world structure of grain exports. The average value of the growth rate of Ukrainian wheat and fodder grain exports is calculated, which is ahead of the similar world indicator. It turns out that the food supply of individual countries and regions depends on the volume of Ukrainian grain exports. It is noted that the positive side of the growth of grain exports is the increase in foreign exchange earnings, the negative - the loss of value added and reducing the use of grain for domestic needs.

Purpose. Substantiation of theoretical and methodological provisions of the grain market, study of the state, patterns, prospects of the grain market of national and regional nature and development of practical recommendations for improving the organizational and economic mechanism of its regulation through generalization of conceptual approaches and implementation of foreign experience.

Results. The article proves that the solution of the global food problem is connected with the production of grain products. Currently, the essence of this problem comes down to the fact that the growth rate of the world's population is ahead of the growth rate of grain production. In addition, the article substantiates how the negative impact of destructive factors on agricultural production is increasing - reducing the area of land suitable for agricultural production through construction and desertification, increasing freshwater shortages, increasing the frequency of floods, droughts and fires and increasing their distribution and more.

Conclusions. While maintaining the current demographic and climate trends, the risks of food danger are increasing even for countries that have traditionally been and are suppliers of grain products to the world market. For Ukraine, such risks are because the deepening integration of its economy into the world weakens the ability of public administration to influence the redistribution and movement of food in the national market - free trade policy is the basis of the neoliberal doctrine of economic globalization. In the worst-case scenario, the owners of grain products grown in Ukraine will be foreign agricultural holdings of TNCs, which will export it abroad without restrictions provoking an acute shortage of food in the domestic market with all the negative consequences.

Keywords: wheat, fodder grain, export, foreign exchange earnings, raw materials, value added, domestic use.

Стаття надійшла до редакції 12.04.2020 р.

Бібліографічний опис статті:

Довгаль О. В. Світовий ринок зерна: місце та роль України. Актуальні проблеми інноваційної економіки. 2020. № 2. С. 45-51.

Dovgal O. World grain market: place and role of Ukraine. Actual problems of innovative economy. 2020. No. 2, pp. 45-51.

УДК 338.23; JEL classification: O31

DOI: <https://doi.org/10.36887/2524-0455-2020-2-9>

**GORUSTOVICH Tatyana, Master of Economics, Senior Lecturer of the Department of Economics and Organization of Agricultural Enterprises, Belarusian State Agrarian Technical University
SHPAK Alexander Petrovich, Doctor of Economics, Professor, "Institute of System Research in the Agro-industrial Complex of the National Academy of Sciences of Belarus"**

INNOVATION ACTIVITY IN THE REPUBLIC OF BELARUS

Gorustovich T. G., Shpak A. P. Innovation activity in the Republic of Belarus.

The role of innovation in the modern world is difficult to overestimate. Innovations perform not only an economic function, but also cover all aspects of society's life and affect personal issues. In the long term, further economic and cultural growth along the intensive path of development is impossible without innovation. Currently, innovation is an active link in all spheres of society. It is impossible to imagine the modern world without implemented innovations, and without future ones that contribute to further evolution. In modern conditions, improving the efficiency of production can be achieved mainly through the development of innovation processes that are ultimately expressed in new technologies and new types of competitive products. Thus, the basis for the development of the country's economy is innovation, and the main guideline is the introduction of new technologies. Innovation has become a major driver of economic and social development. Innovative activity has brought the world society to a new and higher stage of development. The concept of "innovation" is used
